

на засіданні Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

протокол № 61 від 27 лютого 2019р.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Комітетських слухань на тему
«Державний сектор вугільної промисловості на шляху до... Стратегічне бачення і бюджетний процес»
(19 жовтня 2018 року)

Розглянувши питання проблем функціонування підприємств вугільної промисловості України та шляхів стабілізації ситуації у вугільній галузі загалом, учасники Комітетських слухань зазначають, зокрема, наступне.

Енергетика – це базова галузь національної економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою стабілізації економіки, задоволення потреб населення та виробництва тепла і електричної енергії. Від надійного функціонування галузі залежать економічний стан та рівень безпеки держави. Не останню роль у цьому відіграє вугільна промисловість, від сталої роботи якої значною мірою залежить ефективність функціонування теплової енергетики, металургійної промисловості, комунального господарства.

Державний сектор вугільної галузі України на сьогодні знаходиться у край критичному стані, як технічному, економічному так і в соціальному. Основним чинником, що заважає та перешкоджає розвитку галузі, є недостатній обсяг коштів для технічного переоснащення галузі, який на сьогодні не дає можливості забезпечити випереджаюче введення в експлуатацію виробничих потужностей.

В Україні на підконтрольній території (станом на 01.01.2018) запаси вугілля експлуатує 33 державні шахти загальною виробничою потужністю 11,7 млн. тон.

На даний час у підпорядкуванні Міненерговугілля тільки 1 шахта (3%) працює менше 30 років з початку вуглевидобутку. Термін експлуатації 6 шахт (18,2%) становить від 30 до 50 років, 15 шахт (45,5%) - 50-70 років, а 11 шахт (33,4%) - понад 70 років.

Починаючи з 2013 року і по 2017 рік фінансування технічного переоснащення очисних та прохідницьких вибоїв, а також стаціонарного обладнання з Державного бюджету не здійснювалося.

Щомісячний дефіцит коштів для здійснення поточної діяльності державних вугледобувних підприємств становить понад 300,0 млн грн, кошти передбачені на оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати, були використані протягом березня – квітня 2018 року.

Зважаючи на дефіцит коштів та наявність заборгованості із заробітної плати, Урядом двічі приймалося рішення про перерозподіл бюджетних асигнувань у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості на 2018 рік у загальному фонді державного бюджету.

Розпорядженнями Кабінету Міністрів України «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості на 2018 рік» від 10.05.2018 № 313-р та від 02.07.2018 № 451-р бюджетні асигнування на оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати, збільшено на 140,0 млн грн та 324,0 млн грн відповідно.

Таким чином, за 7 місяців 2018 року на зазначені цілі повністю використано 1 364,0 млн грн бюджетних коштів, у тому числі на:

- оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати – 998,9 млн грн (73,2%);
- погашення заборгованості із заробітної плати – 365,1 млн грн (26,8%).

Зважаючи на зазначене, державна підтримка державного сектору вугільної промисловості не спотворює конкуренцію на ринку вугілля, а, навпаки, дозволить реалізувати потенціал приросту обсягів видобутку вугілля (біля 12 млн тонн) шляхом модернізації шахт у найближчі 3-6 років та позбутися потреби значної щорічної бюджетної підтримки.

Для цього необхідно залучення інвестицій у модернізацію державних шахт (при потенційно можливих обсягах видобутку 15-20 млн тонн – біля 3-4 млрд грн інвестицій на рік).

Завдяки модернізації шахт можна досягти обсягів імпортозаміщення близько 1,0 млрд дол. США, повністю задовольнити попит внутрішнього ринку в енергетичному вугіллі газової групи, посилити енергетичну безпеку держави.

У 2017 році на імпорт лише 4,0 млн тонн енергетичного вугілля було витрачено 384 млн дол. США (понад 10 млрд грн), отже ресурс для розвитку власного вуглевидобування в Україні є.

Також, зважаючи на те, що збільшення обсягів виробництва вугільної продукції є основним фактором зменшення її собівартості, можна очікувати суттєвого підвищення ефективності роботи шахт.

З метою реалізації першочергових заходів щодо врегулювання нагальних проблемних питань функціонування державних підприємств вугільної галузі учасники Комітетських слухань рекомендують:

1. Верховній Раді України:

1.1. Прийняти проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо створення умов для забезпечення державної підтримки у вугільній галузі (реєстр.№ 9049 від 05.09.2018р.).

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. Разом із Мінфіном та Міненерговугілля забезпечити виконання Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" щодо належного фінансового забезпечення державного сектору вугільної галузі» від 13.07.2018р. з метою погашення заборгованості із виплати заробітної плати, що утворилася станом на 19.10.2018р., та забезпечувати першочергову і в повному обсязі виплату заробітної плати у строки, визначені чинним законодавством, Галузевою угодою та колективними договорами.

2.2. Передбачити внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» щодо фінансування у розмірі 2 000 000,0 тис. грн за бюджетною програмою «Державна підтримка на технічне переоснащення вугледобувних підприємств».

2.3. Збільшити фінансування на 595 000,0 тис. грн., від доведеного 25 000,0 тис. грн. за КПКВК 1101530 «Державна підтримка будівництва шахти № 10 Нововолинська».

2.4. Разом із Міненерговугілля:

- провести аудит 33 державних шахт. Скласти перелік підприємств галузі, які залишаються в сфері управління Міненерговугілля;

- сформувані фінансові проекти першорядних кроків з модернізації кожної шахти з достатніми запасами вугілля (визначення бюджету розвитку, робота з виробниками гірничо-шахтного устаткування, підготовка нових лав, заходи з безпеки виробництва, інфраструктурні проекти тощо);

- здійснити перехід від державних дотацій на потреби галузі загалом до цільових програм державного бюджету з модернізації конкретних шахт;

- провести адміністративну реорганізацію галузі для підвищення рівня менеджменту підприємств галузі та міністерства в цілому;

- передбачити безпосередню залежність імпорту вугілля від його видобутку, виходячи із вугільного балансу країни;

- розглянути можливість запровадження загороджувальних мит для імпортованого вугілля в розмірі 5% - 7% - 10%. В середньому до України щороку ввозиться близько 12 млн. т. вугілля різних марок (ставки ввізних мит складають 0%). Додаткові мита дозволять щорічно отримувати до державного бюджету України від 1 - до 2 млрд. грн., що дозволить віднайти додаткові кошти для виконання інвестиційних проектів на державних шахтах (модернізація);

- розглянути питання кореляції ціни вугільної продукції в залежності від тарифів на електроенергію. Переведення підприємств галузі різних форм власності з 2 класу споживання на 1 клас відповідно, дозволить уникнути створення додаткової заборгованості за спожиту електроенергію на відповідному ринку;

- запровадити державний нагляд (лабораторний з відповідною сертифікацією) за якістю вугільної продукції та екологічною складовою (у короткостроковій перспективі доведення якості вугілля за вмістом сірки і теплотворення до європейських стандартів);

- провести аудит умов приватизації державних ЦЗФ (особливо критична ситуація у Львівсько-Волинському басейні, оскільки під це вугілля в 1979 році була введена в експлуатацію «Червоноградська» ЦЗФ, яка зараз перебуває в приватних руках та не забезпечує потреби державних вугледобувних підприємств регіону);

- розглянути можливість реалізації проекту будівництва нових ЦЗФ, принаймні, однієї у Львівсько-Волинському вугільному басейні.

2.5. Розробити спеціальні міжвідомчі програми реструктуризації людського капіталу та термінові заходи по збереженню, створенню резервних та нових робочих місць для вивільнених працівників.

2.6. Вирішити питання заборгованості вугледобувних підприємств по сплаті ЄСВ та змінити механізм зарахування поточних платежів на погашення пені і штрафів. Пропонується ініціювати внесення зміни в частину шосту статті 25 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (2464-VI):

«Частина шосту статті 25 викласти в наступній редакції:

" За рахунок сум, що надходять від платника єдиного внеску або від державної виконавчої служби, погашаються суми недоїмки, штрафних санкцій та пені у такій черговості:

у першу чергу погашається сума недоїмки;

у другу чергу штрафні санкції та пеня.

У разі якщо платник має несплачену суму недоїмки, штрафів та пені, сплачені ним суми єдиного внеску зараховуються в першу чергу в рахунок сплати недоїмки, до повного погашення незалежно від дати виникнення, лише після повного погашення зараховуються в рахунок сплати штрафів та пені у порядку календарної черговості їх виникнення."».

2.7. Розглянути питання списання заборгованостей державних вугледобувних підприємств перед Пенсійним фондом з відшкодування пільгових пенсій та нарахованих штрафів за нестворені робочі місця для інвалідів.

2.8. Утворити міжвідомчу робочу групу щодо опрацювання питань скорочення боргових зобов'язань державного сектору вуглевидобутку.

2.9. Розглянути можливість вирішення питання погашення заборгованості із заробітної плати працівникам непромислової групи державних вугледобувних підприємств шляхом врахування адміністративних витрат та витрат на збут товарної вугільної продукції у Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового покриття витрат вугледобувних підприємств, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 63 та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 р. № 92, при визначенні показника щомісячних прогнозованих витрат підприємства, що впливає на визначення обсягу бюджетних коштів які спрямовуються вугледобувним підприємствам.

2.9. Розглянути можливість реалізації інвестиційного проекту будівництва шахти "Любельська №1-2".

3. Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

3.1. Провести роботу по організації і фінансуванню технічного переоснащення державних шахт для підвищення продуктивності праці, виведення фінансово-економічних показників державних вугледобувних підприємств до беззбиткового рівня, оптимізації непрофільних активів вугледобувних підприємств, підвищення їх інвестиційної привабливості та приведення ціни вугільної продукції до економічно обґрунтованого рівня.

3.2. Погодити із трудовими колективами та здійснити заходи з ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств.

3.3. Завершити процедуру реорганізації державних підприємств згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про утворення державного підприємства "Національна вугільна компанія"» (06 грудня 2017р. № 1019-р).

3.4. Розглянути питання запровадження модульних вуглезбагачувальних установок на поверхневих комплексах шахт, що дозволить значно знизити транспортні витрати та витрати на переробку видобутого вугілля, а також зосередити контроль за якістю товарної вугільної продукції на державних вугледобувних підприємствах.

4. Контроль за виконанням рекомендацій Комітетських слухань покласти на Підкомітет з питань вугільної промисловості Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

5. Рекомендації Комітетських слухань направити Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству фінансів України та оприлюднити на сайті Комітету.

**Перший заступник
Голови Комітету**

О.Домбровський